

РОЗВИТОК РИНКУ ВТОРИННИХ РЕСУРСІВ В УКРАЇНІ

Н.М. Андрєєва д.е.н., М.В. Барун пошукач

Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень, м. Одеса

Вирішення проблеми забезпечення екологічно безпечного розвитку людства, проблеми обігу відходів виробництва, їх переробки та вторинного використання є одним з найголовніших завдань сучасної екології та економіки.

Поняття якості навколишнього природного середовища, все більш зростаючих обсягів відходів та напрямків їх використання в останні роки досить широко обговорюється громадськістю та науковцями, що підтверджує актуальність поставленого питання. Створення ринку вторинних ресурсів, використання відходів в промисловому виробництві та, як наслідок, їх істотне зменшення безпосередньо пов'язано з якістю оточуючого природного середовища. Це, насамперед, має відображення у підвищенні ресурсного потенціалу, а також у зменшенні забруднення компонентів навколишнього середовища та має відбиток і в соціальному аспекті.

Формування ринку вторинних ресурсів в Україні знаходиться на теперішній час на початковій стадії та не використовує всю низку реальних можливостей, хоча за останні роки спостерігається тенденція позитивної динаміки. За даними державної статистики [1] у 2010 році показники використання відходів в якості вторинних ресурсів склали близько 145 млн. т, що становить 34,8% від загального обсягу їх утворення.

Досліджуючи теоретичні засади використання вторинних ресурсів можна зробити висновок, що до головної цілі державного регулювання процесу поводження з відходами та вторинними ресурсами можна віднести максимізацію скорочення утворення відходів, за їх рахунок збільшення сировинного потенціалу держави та скорочення негативного впливу на компоненти навколишнього природного середовища. В процесі регулювання ринку вторинних ресурсів держава виконує не тільки координаційні функції, а й забезпечуючі, тобто активізація інноваційно-інвестиційних процесів, стимулювання впровадження новітніх технологій, надання певних умов та гарантій, тощо.

Загалом, на нашу думку, регулювання діяльності ринку вторинних ресурсів відбувається за рахунок комплексу інститутів та методів, а саме:

- державних, таких як регулювання цін та податків, планування бюджетних коштів, стимулювання виробництва та ін.;
- інституціональних: комерційні банки, товарні біржі, рекламні агенції, інформаційні центри, торгівельно-посередницькі організації, тощо;
- недержавних: громадські організації та інститути, асоціації, недержавні фонди.

Критеріями оптимальності управління вторинними ресурсами на ринку є економічні, екологічні та соціальні критерії (задоволення потреб людства в природних ресурсах, якісні особливості природно-ресурсного потенціалу, поліпшення стану навколишнього природного середовища, поліпшення умов проживання населення та умов праці, тощо).

Враховуючи закордонний досвід, в українських умовах господарювання, функціонування фондів вторинного ресурсоспоживання неможливо без пов'язання з комплексними програмами з ресурсозбереження. На законодавчому рівні ці питання регламентуються профільними законодавчими актами та стандартами. Окремим та відкритим залишається питання фінансування, на нашу думку, формування фонду вторинного ресурсоспоживання та ринку вторинних ресурсів повинно відбуватися за рахунок підприємств, які утворюють відходи та не використовують їх вторинному виробництві. При чому, слід зазначити, що формування відокремленого фонду вторинної сировини дозволить більш направлено використовувати кошти у відповідному напрямку.

Одним з методів стимулювання використання відходів та вторинних ресурсів у промисловому виробництві та розвитку ринку вторинних ресурсів може стати заохочувальні заходи з боку держави безпосередньо для підприємства, тобто зменшення податкового навантаження, пільгові ставки, або взагалі дохід отриманий через використання відходів чи вторинних ресурсів в процесі виробництва не оподатковувати.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Статистичний щорічник України за 2011 рік [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

Екологічний менеджмент у загальній системі управління : збірник тез доповідей Тринадцятої щорічної всеукраїнської наукової конференції, м. Суми, 17-18 квітня 2013 р. / Відп. за вип. О.М. Теліженко. — Суми : СумДУ, 2013. — С. 9-11.